A Közgazdasági Politechnikum lapja

Brigát

II. évfolyam 9. szám 1993. március 21.

TAVASZKÖSZÖNTŐ

A tartalomból:

- **Fülöp Marcell** írásai
- **Nagy Ákos**: Csak úgy...
- Bírósági hírek
- **Molnár Lajos** vitaindítója
- **Horn Gábor** az iskola-felvirágoztató akcióról
- **Leszák Melinda**: Igazlátó nap
- **Szabó László** grafikái
- **??, Bratina Steve, Fülöp Mercell, Gyurcsák Pepe, Solymosy Réka, Srankó Balázs és Zsebesi Zsolt** glosszái
- **Szinöre** regényrészlete és altatója
- Jövendő élettársaink
- Természettudományos rovat: **Almásy Éva, Dudás Andrea, Gergely Kata, Ich Réka, Lázár Zsuzsa, Leszák Melinda, Oláh Kinga, Pekarik Éva és Rékai András** cikke

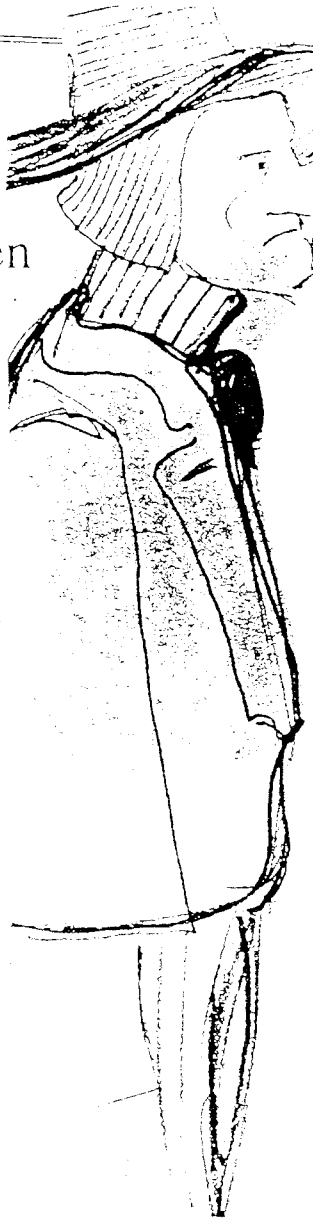

Egyedül a tömegben

Mentem végig a Thaly Kálmán utcán, és nem tetszett a beborult ég, és nem tetszett, hogy szürke a fal a mocsoktól, sőt kifejezetten zavart. Nem akartam kabátommal végig súrolni. És nem akartam, hogy fölöttem legyenek a szmogos, nyirkos felhők. Ki voltam szolgáltatva az atmoszférának. Nem akartam belélegezni azt a nehéz levegőt, nem akartam, hogy tekintetével mindenhova kövessen az égbolt. Követett. Üldözött. Rohanni akartam. Szembe az emberekkel: *és milyen volt? Ó a nagyapám mindi...* átrohantam közöttük. Nem fordultam vissza, pedig tudtam, hogy az a lány vissza nézett utánam. Át a vibráló reklámfelirat alatt. A galambok még befejezték a nagyvilág megtárgyalását, és szétrebbentek előlem az ablakpárkányról. Keresztül az Üllői, be a metróba. A mozgólépcsőn egy debella pasas markolta meg a nyakam hátulról: *Hé, ocsi! Dobd el azt a spanglit!* Ja tényleg. Motyogtam magam elé. *Majd jól fejbebaszlak, aztán nem fogsz...* Elpöcköltem a csikket, és rohantam tovább.

A metró döcögött. Kedvem lett volna átvenni a vezető szerepét, és továbbszáguldani a megállókban. Nem lehet látni az embereket, csak csíkokat, a rémült arcokat sem tudom kivenni, a sikolyt sem lehet hallani az öreg hölgytől, az is csak csíkot húz a szájtól, pirosas-lilás-sárgás-kékes-zöldes színkeverék suhan velem szemben ugyanakkora sebességgel, mint én. Mintha kétszázszorosára gyorsult volna az élet a földalatti üreg neon-hangulatában. És mindez csak egy-két másodperc.

A Ferenciek terén kiszállok, és most már én üldözöm a felhőket.

-fm-

CSAK ÚGY

CSENDESEN MAGYAR VAGYOK

(Elmélkedés egy ünnep után)

Nehéz a hazaszeretetről úgy beszélni, hogy ne mondjak olcsó dolgokat és ne fulladjak a közhelyekbe. Sajnos manapság már ez a mindenekfelett fogalom is kényes téma, évekig tabu volt, most meg politikai tőke, de mindannyiszor a szélsőségek játéka.

Van, aki négyzetkilométerekhez, állampolgársághoz, nyelvhez és még ki tudja, mihez köti; én az emlékeimben keresem a hazám szeretetét.

Emlékszem, 4-5 éves voltam, a nagyszüleimnél nyaraltam. Egy gyereknek sok kincset rejt egy falusi paraszthaz. Régi limlomok, kacatok újságok szerszámok bújnak meg egy ilyen helyen. Az egyik barangolásom során feljutottam a ház padlására is. A sok felhordott régiség között találtam egy öreg, megviselt magyar zászlót. Örömmel hoztam le egy idősebb játszótársammal. A napfényben kitekertük és megvizsgáltuk. Vagy három méter hosszú száraz rúdra volt felszögelve. A vasszögek belerozsdásodtak és vörösen szétfolytak a vásznon. A trikolor legalább akkora volt, mint én. A szélei szétfeslettek, a színei kifakultak, megsárgultak az idők során. Nyár volt és unatkoztunk. Játszani kezdtünk a lobogóval. Kivittük a rétre és ott futkostunk vele. A vastag megrepedezett rudat alig bírtam tartani, de boldogan szaladtam vele fel a rót végén álló kis dombra. Kitűztük a zászlót és a nyári fényben sütkéreztünk. Akkor arra gondoltam, milyen jó most a zászlónak: évekot töltött összetekerve egy sötet, nyirkos padlason, és most végre kedvére lehet "játéka mindenféle szélnek."

Ősz lett, majd hirtelen tél, aztán tavasz. Március 15. táján apám valahova vitt a városban. Nagy forgalom volt, lépésben haladtunk. A város ki volt lobogózva, lengtek a trikolorok és (akkor még) a vörös zászlók. A Nemzeti Múzeum kerítésén felváltva kötött a szél a lobogókba. Rátapadtam az autó üvegére és gyönyörködtem bennük. Gyönyörködtem és azon gondolkodtam, mit keres itt vörös zászló. Meg is kérdeztem apámat gyermeki naivitással, de ő zavarba jött és nem válaszolt.

Telték-múltak az évek, én is idősebb lettem, a rendszer is düledezett. Az iskolában elsőnek léptünk ki a barátommal az akkor még kötelező úttörőmozgalomból. Kicsit furcsán néztek ránk. Ha tudták volna, hogy én is tüntettem Erdélyért a román nagykövetség előtt az ulósztrájkolókkal, valószínűleg maguk vették volna vissza a "vörös zászló egy darabját".

És most mi van? Csobbóból vödörbe. Van, aki visszaél a hazaszeretettel, és van, aki nem vesz róla tudomást. Nacionalistának bélyegzik azt, aki kijelenti, hogy magyar, és idegennek tartják, aki nem dicsekszik vele.

Nekem fáj, hogy velem egykorúak fittyet hánynak a magyarságuknak. A múltkorjában valaki becsmérlően reagált a rádióból szóló magyar népzenére. Keserű szájízzel mondtam: itt születtünk, ezt a nyelvet beszéljük, ez a kultúránk, nincs másik. Csak úgy nem tagadhatjuk meg a gyökereinket.

Hiszem, hogy nem fölösleges ápolni a megtépázott múltunk maradványait. Nem nacionalizmus március 15-én kokárdát tűzni, és nem bűn, ha csak csendesen magyar vagyok.

Sokan félreértik, hogy a környező népek és köztük mi is hosszú idő után kezdünk nemzeti tudatra ébredni. Persze vannak, akik ki is játsszák ezt a kártyát, hogy saját önző érdekeiket érvényesítsék.

Mégis én nem szégyellem a magyarságomat (bár néha kedvem lenne letagadni), és nem bánom, ha a környező országok lakói is felismerik nemzeti értékeiket. Szerintem az elnyomás után természetes a gyökerekhez nyúlni, de csak addig, amíg nem sértek súlyosan másokat. Itt Kelet-Európában ez különösen kényes dolog. Évszázados sérelmek kerülhetnek újra és újra felszínre egy-egy rosszul elsült cselekedet vagy mondat kapcsán. A nemzeti túllihegésnek beláthatatlan következményei lehetnek ezen a tájon a világnak. Ezért is kell tartózkodni a túlzó magyarkodástól, mert ezt könnyen félreérthetik szomszédaink. Ennek következményeit pedig a védtelen magyar kisebbségek szenvedik meg, amin mi itt Magyarországon csak felháborodni tudunk, de tenni ellene vajmi keveset.

Nagy Ákos - Zártosztály

JEGYZŐKÖNYV

A "Válságstáb" III. ülése
(1993. március 9.)

1. Többen kritizálták - a stáb szerint joggal - a fenti elnevezést, az észrevételeknek megfelelően a továbbiakban a FELVIRÁGOZTATÓ ŐRS nevet vettük fel.

2. Megfogyatkozott, de egyre lelkesebb csapatunk úgy döntött, hogy a továbbiakban konkrét javaslatokkal kísérli meg az első két alkalommal felmerült problémák megoldását elősegíteni. A résztvevők azon az állásponton voltak, hogy jó lenne, ha minden osztály legalább egy fővel a továbbiakban is képviseltetné magát az őrs munkájában.

3. Az előző két alkalommal alapvető kérdésként merült fel a tantárgyfelelősi rendszer ügye. Megállapodtunk abban, hogy március 17-én "kibeszéljük" a problémákat az összes tantárgyfelelős részvételével.

4. Úgy látjuk, hogy szükséges még ebben a tanévben, lehetőleg április végén a tavaly már tervezett "Igazlátó napot" megszervezni. Az előkészítést vállalta Leszák Melinda és Srankó Balázs, egyben felkértük Veres Gábor tanár urat és Pál Tamást szakértőként.

5. Az őrs nemcsak látszólagos problémának, hanem tartalmi kérdésnek látja az iskola lepusztult külalakját. Szükségesnek látjuk, hogy egy-egy osztálynak állandó tanterme legyen, ahol a lehető legtöbb órája van. Nyilvánosságra kellene hozni, hogy melyik tantermet melyik osztály patronálja. Az őrs tagjai felkérik az osztályokat, hogy próbálkozzanak legalább egy egy tanterem erejéig barátságos környezetet kialakítani.

6. A legutóbbi iskolafórumon felmerült, hogy az ügyeletes osztályok ügyeleti idejükben szervezzenek iskolai szintű programot. Megítélésünk szerint eme elhatározás betartása végre azt eredményezné, hogy a délutánok során vagy a hétvégeken együtt tölthetnénk el értelmesen az időt.

7. Az őrs tagjainak az a tapasztalata, hogy hiányoznak azok az intézményes fórumok, ahol az osztályok megválasztott képviselői (előzetes felhatalmazás alapján) dönthetnének a felmerülő problémákról, az iskola működéséről. Úgy látjuk, hogy nem új szervezeteket kell kitalálni, hanem a már létezőket kell működőképes állapotba hozni. Ennek érdekében javasoljuk, hogy a továbbiakban az iskolatanács havonta egyszer ülésezzen, lehetővé téve így, hogy folyamatosan kivegye részét a Politechnikum életének irányításában.

8. Az őrs tagjai úgy látják, hogy hiányzik a megfelelő iskolai nyilvánosság, nagyon gyakran információ hiányában halnak el értelmes, jó ötletek, nem oldódnak meg egyébként könnyen feloldható konfliktusok, problémák. A kérdés megoldása érdekében első lépésként azt javasoljuk, hogy hetente egy alkalommal egy meghatározott tanóra utolsó öt percében az iskolarádió két állandó munkatársa mondja el az elkövetkező időszak iskolapolgárokra tartozó összes lehetséges információját. Az őrs tagjai felkérik Hann Péter tanár urat és az iskolarádió stábját az információs sáv beindítására.

9. Megállapodtunk abban, hogy következő őrsi gyűlés március 23-án - kedden - 15 órakor lesz a Könyvtárban. Várjuk partnereinket.

Budapest, 1993. március 10.

Barátsággal:

a Felvirágoztató őrs nevében **Horn Gábor**

IGAZLÁTÓ NAP

Gondolom hallottatok már egy bizonyos "**Igazlátó Nap**ról". Már többször terveztünk egy ilyen napot, de megvalósítására eddig még nem került sor. Időközben sok minden beindult: a DAC, a Fórum (amely rendszeressé vált). Utóbbiak mellett fontosnak tartjuk az Igazlátó Nap bevezetését, rendszeressé tételét. Az Igazlátó Nap a problémák megoldásának közvetett, képviseleti formája, amely hasznosan egészíti ki az iskola egyéb közvetlen érdekvédelmi lehetőségeit.

Néhány fontosabb tudnivaló:

Kapni fogtok egy "problémagyűjtő lapot", amelyre felírhatjátok bármilyen sérelmeteteket, problémátokat vagy javaslatotokat. Ezekre a lapokra rá kell írnotok a probléma mellett a "címzett" nevét (akihez a probléma szól) és egy képviselőjelölt nevét. Azét, akiben megbíztok, hogy az Igazlátó Napon megfelelően képviseli problémáitokat, érdekeiteket. Az így kitöltött problémagyűjtő lapot kell odaadnotok az Igazlátó Nap szervezőinek (Klein Anikó MP, Veres Gábor tanár, Récsán Gábor W, Leszák Melinda MP). Természetesen ezeket a problémagyűjtő lapokat név nélkül kell leadni (így biztosítva van a titkosság). Ha úgy döntötök, lehetőségetek van arra is, hogy saját magatok képviseljétek az általatok leírt problémát, javaslatot. Ebben az esetben teendőtök csak annyi, hogy a saját neveteket írjátok fel mint képviselőjelölt. Bárkivel (iskolapolgárral) kapcsolatban beadhatjátok a problémátokat, akár diákkal kapcsolatban is. Biztosak lehettek benne, hogy az illető "kénytelen" lesz rá válaszolni.

Ha még információkra van szükségetek, forduljatok a szervezőkhöz, figyeljétek az Igazlátó Nappal kapcsolatos plakátokat, a faliújságon.

Leszák Melinda - MP -

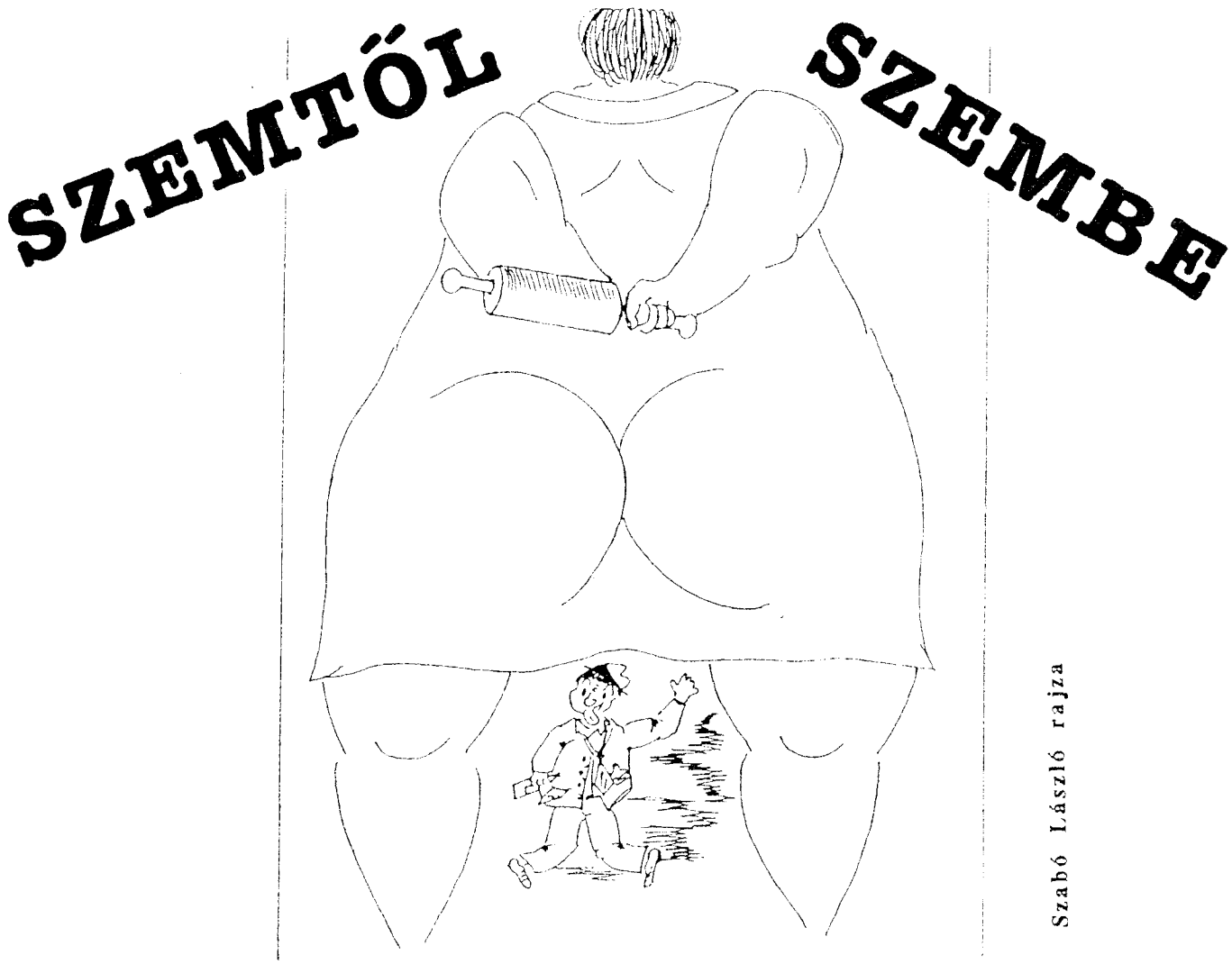

Szabó László rajza

Bírósági határozatok

A bíróság 1993. március 13-án maratóni ülést tartott. A diákokat Schindler Réka, a szülőket Gyurcsák Ferencné, a tanárokat én (alulírott) képviseltem. Összesen 11 diák ügyét tárgyaltuk. Ebből **Schneider Péter** 15 igazolatlan órája miatt került bíróság elé. Erre az ügyre már volt precedens, ami alapján a bíróság visszautalta az ügyet osztálykeretbe. Schneider Péter elismerte, hogy ő az oka a sok igazolatlan órájának, ugyanakkor felhívta a bíróság figyelmét arra, hogy nem működik tökéletesen az iskolában bevezetett katalógusrendszer. (A hetes nem hozza le a jelenléti ívet, stb.)

A másik tíz diák testkultúraórára hamisított szülői igazolást nyújtott be. A következő diákok voltak a bíróság elé beidézve (a neveiket nem abc sorrendben írom, hanem aszerint, hogy ki hány igazolást hamisított):

Pécsi Eszter	(13 db)
Uzseka Andrea	(7 db)
Kovács Katalin	(4 db)
Harsányi Rita	(3 db)
Vizi Krisztina	(2 db)
Bőte Mariann	(1 db)
Gáspár Éva	(1 db)
Váczi Diana	(1 db)
Rácz Kriszta	(1 db)
Várkonyi Veronika	(1 db)

A bírósági tárgyaláson nem jelent meg Bőte Mariann és Váczi Diana, így az ő ügyüket a bíróság kénytelen újra tárgyalni.

Részt vettek a bírósági tárgyaláson az érintett osztályok (W, JP) osztályfőnökei, Molnár Lajos, testkultúra tanár és néhány W-s szülő.

A bíróság három diák ügyét - az ő kérésükre - zárt tárgyaláson tárgyalta.

A diákok az igazolásokat általában maguk írták, kivéve Kovács Katalint, akinek nővérei írták alá az igazolásokat a szülők nevében. Mint a bíróságon kiderült, ez náluk régi gyakorlat, édesanyjuknak sincs ellene semmi kifogása. Kovács Katalin a bíróság előtt elismerte, hogy fáradt volt, nem volt kedve tornázni. A diákok zöme szintén azért hamisított, mert nem volt kedvük tornázni. Volt, aki ezt a saját lustaságával magyarázta, és volt, aki arra hivatkozott, hogy a testkultúraórákon embertelen követelményeket támasztanak velük szemben. Rácz Krisztina azért hamisított, mert elfelejtett a következő testkultúra órára szülői igazolást vinni, és nem akarta, hogy ezért igazolatlan órát kapjon.

A bíróság döntése:

A bíróság mindegyik érintett diáktól év végéig elvonta a 10% kedvezményt, a hamisított igazolásokat érvénytelenítette, tehát ezek igazolatlan órákat jelentenek, és a szülői igazolások maximális számát havi kettőre korlátozta.
Akik egy aláírást hamisítottak, ha év végéig újból bíróság elé kerülnek, a hamisítási ügyük súlyosbító körülménynek számít.
A bíróság ebbe a csoportba sorolta Kovács Katalin ügyét is, mert bár négy hamisított igazolást nyújtott be, de megerősítést kapott a család felnőtt tagjaitól, így a felelősség csak részben terheli őt, és ezt a bíróság enyhítő körülményként értékelte.

A bíróság azoknál, akik több hamisított igazolást adtak be, súlyosabb ítéletet hozott: az iskolában töltött idejük alatt nem lehet több hamisítási ügyük, és ha ez mégis előfordulna, akkor ez automatikus kizárást eredményez.

A bíróság külön kezelte Pécsi Eszter ügyét, aki 13 hamisított igazolást adott be. A bíróság úgy ítélte meg, hogy Eszternek segíteni kell, mert közel áll ahhoz, hogy kicsússzon a lába alól a talaj, és éppen ezért felkérte az osztályfőnököket, hogy Eszterrel közösen egy szerződésben rögzítsék azokat a vállalásokat, szabályokat, amelyek Eszter magatartásának, életvitelének az iskola szempontjából való javulását eredményezhetik. Természetesen a fenti büntetések Eszterre is vonatkoznak.

A bíróság felkérte a szülőket és a diákokat, hogy éljenek Molnár Lajos javaslatával, és üljenek le megbeszélni a testkultúraórákkal kapcsolatban felmerült - vélt vagy valós - problémáikat. A bíróság úgy ítélte meg, hogy az iskolában megvannak azok az intézményi keretek, amelyekhez tantárgyi problémákkal fordulni lehet. Gondolunk itt a tantárgyfelelősi rendszerre, az osztályfőnökökre, a csütörtökönkénti diákfórumra és az Iskolatanácsra.

Semmiképp sem tartjuk megoldásnak a testkultúraórákról való távolmaradást, különösen nem hamisított igazolásokkal.

A döntés indoklása:

Erre az ügyre nem volt igazán precedens. Vita Dórának volt a második negyedben egy testkultúraórára hamisított igazolása, a bíróság ítélete szintén a 10% kedvezmény elvonása volt egy megkezdetlen negyedévre. Dórának a bíróság még a havi két szülői igazolást sem engedélyezte. A bíróság ezen felül Dórát megrovásban részesítette, ami szintén év végéig számít egy újabb iskolabírósági ügy esetében súlyosbító körülménynek.

Szép Anitának volt még hasonló ügye, de az ő esetében a sorozatos hamisítás ügyét együtt tárgyalták a tanóra rendjének súlyos megsértésével. Ezért ez az ügy nem jöhetett precedensként számba. Az ítélet súlyosabb volt: felfüggesztett kizárásra ítélték. A kizárás bármilyen iskolabírósági ügy esetén életbe lép, igaz, csak egy évig van életben.

A bíróság maga is úgy érezte, hogy súlyos ítéletet hozott (bár azt gondoljuk, hogy a hamisítás nem egy kialakult szokás, mint mondjuk a késés, amin nehéz változtatni). Tette ezt azért, mert az iskolánkban egyre jobban elszaporodtak a hamisítási ügyek, és ennek megálljt kell parancsolni. A bírósági tárgyaláson komoly aránytévesztést érzékeltünk. A diákok és a szülők úgy próbálták feltüntetni, mintha elsősorban a testkultúratanárok lennének az elkövetett hamisításokért a felelősek. Ezt a bíróság elfogadhatatlannak tartotta, és tartja.

Kalina Yvette

KÉSZ CIRKUSZ EZ AZ EGÉSZ?

(egy iskolapolgár kérdései valamennyi szülő-, diák- és tanár iskolapolgártárshoz)

1. Téves az a nézetem, miszerint a tanórákon a munkának maximális igyekezettel kell folynia?
2. Baj, ha a középiskolai színvonal elérése érdekében egyrészt azt gondolom, hogy a tanóra hangulata, légköre csak a magas színvonalú munka segítője, partnere lehet; másrészt pedig azt, hogy a tanórán részt vevőknek az addigi anyagrészekből maximálisan tájékozottnak kell lenniük, és a házi feladatokat meg kell írniuk?
3. Szükség van-e az évezredek alatt kikristályosodott "erkölcsi tudáson" alapuló konszenzusra szülők, diákok és pedagógusok között legalább az alapigazságok (a "fehér" az hófehér!) esetében?
4. Hosszú időszak közös iskolai munkáját teszi-e tönkre, ha a "fehérről" a szülők és a pedagógusok közül valaki egy kicsit is azt mondja, hogy szürke?
5. Elengedhetetlenül fontos-e, hogy a "fehérről" a felnőttek teljesen egységes véleményét lássák, hallják, érzékeljék a diákok?
6. Tévedek, ha úgy vélem, hogy a Politechnikumban megvannak a szülők és a diákok számára a véleménynyilvánítás, a javaslattétel, a kritika, a tiltakozás, az ellenőrzés lehetőségei, eszközei, fórumai?
7. Tévedek, ha úgy érzem, hogy - a pedagógusok szándékaival ellentétesen! - a kommunikáció a szülőkkel és a diákokkal több ponton nem kielégítő, nem létezik vagy ellehetetlenült?
8. Tévedtem, amikor az utóbbi időben többször is az a kép jelent meg előttem, hogy szülők, diákok és pedagógusok nem közösen dolgoznak a közös cél eléréséért, hanem lövészárkokba beásva tüzelnek egymásra, és közben nem veszik észre, hogy az igazi áldozat mindig a közös ügy egy darabkája?
9. Hogy történhet meg az, hogy ezeket a kérdéseket egy együttműködésre alapított iskolában, a Közgazdasági Politechnikumban fel lehet, kell tenni egymásnak?

Barátsággal:

Molnár Lajos

HÉTKÖZNAPI BOSSZÚSÁGAINK

(Bágyi László glossza-gyűjteménye)

ENNYIRE AZÉRT NEM VAGYUNK SZEGÉNYEK

Már kisgyerek koromban megtanultam a gázt meggyújtani. De mostanában csak többedik próbálkozásom után hajlandó a tűzhely meleget árasztani az edények alá. Nem azért, mert én fejlődtem vissza (bár lehet), hanem olyan minőségűek a gyufák. Nagyérdemű hazánkfia, Irinyi János a múlt században világraszóló szabadalomként feltalálta a gyufát, de azt hiszem, forog a sírjában a magyar Gyufaipari Vállalat termékeit látva.
Háromféle csomagolású gyufát találtam itthon. Mindegyiket megvizsgáltam. Kezdjük mindjárt a kisméretű dobozos gyufával! A szabvány előírja, hogy egy-egy dobozban 54 (plusz-minusz 2) szál gyufának kell lennie. Többször vettem a fáradságot és megszámoltam. Volt olyan új doboz, hogy még a negyvenet sem érte el a gyufaszálak száma.
A családi gyufa mennyiségét nem számoltam meg. Lehet, hogy ezekben a dobozokban a megfelelő darabszám megvan. Viszont a minősége olyan, hogy jobb lenne nem is beszélni róla. A gyufaszálak, mielőtt meggyulladnának, sorra törnek, egy csomó gyufaszál helyett pedig csak foszfor nélküli pálcika van a dobozban. A doboz oldalai úgy vannak bekenve, hogy fél doboz elhasználása után nincs mihez hozzádörzsölni a gyufaszálakat, annyira lekopott róla a foszfor.
Éveken keresztül úgy állították elő (most már változtattak rajta) a dobozokat, hogy a teteje és az alja egyforma volt. Így örömömre szinte mindig fordítva húztam ki a dobozt, ezért állandóan a földre esett az összes gyufa.
A Gyufagyár legújabb terméke a gázgyújtó gyufa: hosszú szálú gyufa olyan dobozban, aminek csak az egyik oldala van bekenve dörzsanyaggal.

Tudjuk, hogy recesszió hatja át a gazdasági életet New Yorktól Tokióig, Berlintől Moszkváig. Szegények vagyunk mi is. De ennyire?

Balu - FH -

HOVÁ TŰNT A TELEFONVONAL?

Szeretem a csendet. Erre mozgalmas, rohanó, zajos, koszos világunkban egy lélegzetvételnyi szünet, egy kis csend teljesen megnyugtat.
De könyörgöm, miért pont most?!...- A telefonvonalra ismét csend telepedett. A héten harmadszor. Ha már felemelték a beszélgetés díját, akkor legalább napi két percet hadd használjam ezt a nyomorult telefont. Hát hiába beszélek?
Na jó, lemegyek, és tizenharmadszor is bejelentem.

Pepe - FH -

KÖSZÖNJÜK!

Nem is olyan régen megismerkedhettünk a BKV legújabb remekművével, melynek lényege a közlekedési rend megváltoztatása az autóbuszokon. Pontosabban: 8 óra után csak az első ajtónál szállhatunk le, a felszállás pedig csak a jegy vagy bérlet felmutatása után lehetséges.
Én személy szerint nagyon örültem ennek a változásnak, hiszen olyan régen nem volt semmi új ebben a műfajban. Maga az ötlet zseniális. Az elvetemült utasok visszajelzéseivel ellentétben az új rend nem zavarja a leszállást. Főleg azok panaszkodtak, akik zsúfolt buszon utaztak, és a hátsó ajtónál álltak. Érthetetlen... Nyugodtan megkérhetik az előttük álló 50 embert, hogy azok is szálljanak le.
Ja, és még valami: csuklós buszokon mindez nem érvényes. Valószínűleg azért, mert ott a megszólított emberek száma túllépné a megengedett 74-et.
Összességében az az érzésem, hogy a BKV megint nagyot alkotott.

Zsebesi Zsolt - FH -

AZ ÜVEGVISSZAVÁLTÓNÁL

Sorban állok. A kezeim majd' leszakadnak. Két nagy zacskó, ami tele van üvegekkel. Vastagfalú pezsgősüvegekkel. Mondjuk szilveszter után ez mindig így van.
Most már fázom is. Végül is télen hideg van.
Na, végre megindult a sor, de még mindig öten állnak előttem. A kezeimet már nem is érzem, a fülem pedig mindjárt letörik. Újabb hullám jön, megindul a sor: ketten elmentek, már hárman, már négyen. Most jövök én. Nagy megelégedettséggel kezdem kipakolni a pezsgősüvegeket, de hirtelen megáll bennem az ütő... Mondja mégegyszer! Nem veszik vissza a pezsgősüvegeket? Hogy nem rendeltek újabb rekeszeket? Na nem, ez nem lehet!
Nagy bosszúsan visszapakolom az üvegeket, és úgy, ahogy van, beledobom a mellettem levő szemetesbe. Elindulok, és egész úton zsörtölődöm magamban, hogy nem képesek rekeszt rendelni, pedig tudják, hogy sok üveg fog érkezni.
Egész úton ezen hergelem magam, amikor hirtelen meglátok egy harminc körüli nőt, amint két nagy - valószínűleg pezsgősflaskákkal teli - zacskót cipel. Szegény, hogy sajnálom, mekkorát fog csalódni.
Na ezt nem szabadna annyiban hagyniuk a polgároknak!

Solymosy Réka - FH -

NA MOST MI LESZ?

Boross Péter belügyminiszter úr bejelentette:
"Mindenfajta rasszista, fasiszta és nacionalista megnyilvánulást csírájában fogunk elfojtani."

Ezek után pár héttel, pontosabban a múlt hét csütörtökén egy hölgy a Belügyminisztériumból azt mondta, hogy a külföldi (és egy afrikai ország nevét említette példaként) bevándorlók elveszik a magyar emberek elől a munkát.

Kedves Miniszter Úr!

Várom az újabb fejleményeket.

Tisztelettel:

a rendszer híve

VÍZDÍJ

Vagy négy napig csöpögött a vízcsapunk. Négy nap rémület: feljelentenek, ellenőr jön, büntet. Meg lelkiismeret is van: ne pazaroljuk a ma már drága kincsnek számító vizet. Tévéreklám, felhívás is takarékosságra int. Szívhez szólóan. Igaza van. De megjavítottuk a csapot, lelkiismeretünk megnyugodott. Egy pici gumi tömítőkarika kellett hozzá. Hárommillió üzletben jártunk. És végül az egyikben kaptunk. Lehet, hogy ez a boltos tönkremegy, hiszen apró árun kicsi a haszon? Nem hiszem! A többi üzlet üresen tátongott, itt meg minden volt, mennyezetig tele a polcok áruval, és tele vevővel. Olyan vevőkkel, akik nemcsak egyszer jönnek, hanem mindig ide jönnek, ha hiányzik valami. Szólnak a barátaiknak, iskolatársaiknak és még ezer embernek, akik mindig itt fognak vásárolni. Lehet, hogy mindenki csak húsz forintért, de ahogy a közmondás is mondja: "sok kicsi sokra megy." Szóval lényeg az, hogy jó a vízcsapunk.

Néhány hét múlva csőtörés a házunk előtt. A 600. telefonra kijön a Vízművek egyik kocsija. Kimásznak belőle a munkások, majd fejcsóválás közben távoznak. Nem csinálnak semmit. Egy hét múlva újabb telefon. Nem jön senki. Kb. 3 milliárd köbméter víz folyt el az elmúlt nyolc nap folyamán. Másnap kijönnek, megcsinálják, de nem temetik be, csak odaraknak egy lámpát. A következő éjszaka elfogyott a petróleum, és nem világít tovább a lámpa. Egy autónak sikerül belecsúsznia. Persze elrepedt a cső is. Újabb telefonok.

Ez októberben játszódott le, és ez még most is így megy. Egyszer majd csak megváltozik a helyzet.

Balu - FH -

MÁRTOTT LINZER

Megjöttek. Behallatszik, mit beszélnek.

A tények röviden: kazetta van, a mártott el lett felejtve.

Na iszonyúan udvarias lettem, felajánlottam segítségem, majd én lemegyek, hozok. Ha egyszer kell, hát legyen.

Le is megyek, végig a Váci utcán, be az édességbe, ahol két fő vásárol előttem: egy jó kinézetű harmincas férfi hosszú hajjal - két és fél ezerért vesz After eight-et, az öreg néni sokkal olcsóbban teljesen mást vesz. Azért fizet ezressel - védekezik az eladólány támadó tekintete ellen -, mert az apró narancsra kell. (Összefüggés, logika? - nem foglalkoztat.) Én már a linzert vadászom. Közben az After eight-es is lelépett, a nénike pedig mesélni kezd. Abszolút nem érdekli a lányt (20, max. 23 - nem egy szépség, de kedves), odaadóan figyeli a nénit. Sztorik százai, idő megy, néni nem. A lány egy pillantással jelzi: igen, látom a kedves vevőt, tudom, hogy vásárolni akar, rögtön kiszolgálom, de hát...

Fülöp Marcell - FH -

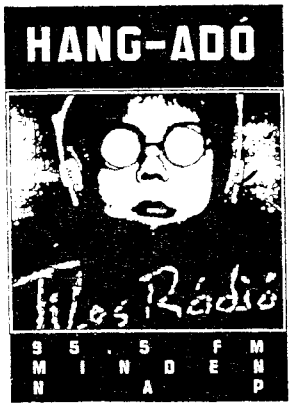

MESSZELÁTÓ

PÁLYÁZAT

A Messzelátó független ifjúsági művészeti és kulturális lap pályázatot hirdet a magyar nyelvterület fiataljainak. Elsősorban középiskolások jelentkezését várjuk a következő alkotásokkal: rövid prózai írások, tárcák, glosszák, karcolatok, novellák, versek, esszék, grafikák, stb.

Az 1993. május 30-ig beérkezett munkákból valószínűleg antológiát jelentetünk meg, míg a legjobb pályamunka elnyeri a "Messzelátó 1992" címet, a vele járó 5000 forinttal együtt.

Címünk: Messzelátó Szerkesztősége
Budapest VI.,
Aradi u. 52/B fszt. 1/A
1063

Mottó: "az álom a lélek tápláléka, ahogy az élelem a test tápláléka."

Coelho

ALTATÓ

(verselemzés)

William Blake grafikája

...József Attila Altató című versében rengeteg az ige, és ezek legtöbbje valamilyen kapcsolatban van az alvással - hallgatójának tudat alatt sugallva, hogy hamarosan el fog aludni...

Azzal, hogy fogalmakat is "elaltat" a költő, jelzi, hogy nemcsak az anyagi világban jött el a pihenés ideje, hanem a mindennapi cselekedeteink is "nyugodnak". Az evilági jelenségek helyett egy sokkal szabadabb, szebb világot, az álmot ígéri.

Az első négy versszak szinte belevezeti a gyereket az alvásba a nagy dolgoktól a kicsi felé haladva: először az égbolt, a rét, a ház alszik el, majd később a bogár, a darazs. A vers duruzsoló mély hangjai segítenek elhagyni az ébrenlétet.

A természet után a civilizáció "termékei", a villamos, a kabát térnek nyugovóra. A villamos, ez a nagy, sárga jószág, mely feltűnően hangos, feltűnően gyors (és napjainkban feltűnően drága), a gyermek képzeletébe nagy sóhajjal tör be. Hogy a fém sínen sikló fém kerekek csikorgásának (általunk nem is hallható hangtartományát is) felidézze a költő, először a "vadabb" robogást, majd a finomabb, "pici" (hogy még ezzel is csitítsa a gyermeki gondolatvilágot) csengetést szenderíti el...

Ezután Balázs saját tárgyai, a kabátja, a játékai következnek. Az erdőt is megemlíti József mint az élmények forrását, majd a jó cukrot, a csemegét, ami még a lusta gyermek fantáziáját is megmozgatja.

A gyermek ekkorra már félálomban lehet, tehát az ezután szerzett élményei már befolyásolhatják a közelgő álmot is. Éppen ezért tér rá a kis Balázst altató "anyuka" - hirtelen témát váltva - egy elvontabb, képzelőerőt igénylő dologra: álomországba röpíti fiát. A távolság - az idő után a legalapvetőbb fogalom - üveggolyóként kerül a gyermek birtokába. A repülés - a távolságot leküzdő csodás képesség - hasonló érzésekkel jár, mint mikor az ember egy csillogó-villogó, a környezetet meghazudtolóan torzító üveggolyóba tekint.

Fantáziaország a korlátlan lehetőségek hazája; ott még óriás, tűzoltó, katona vagy akár juhász is lehet bárki. Egyetlen kikötés van csupán: csak lehunyt szemmel lehet oda bekerülni...

Szmöre - VV -

TUDJÁTOK, KIK AZ 1993/94-ES TANÉV ÚJ ISKOLAPOLGÁRAI?

Gratulálunk a sikeres felvételizőknek!

B. Nagy Veronika
Babodi Szilvia
Bacsó Barbara
Bak Bence
Bakos Gergely
Balázs Károly
Balla Tímea
Balogh Imre
Barna Andrea
Belluska Krisztina
Bíró Zsuzsanna
Bogár Mariann
Budai Balázs
Budai Beáta
Budai Orsolya
Cselovszki Katalin
Czudor Léna
Dániel Krisztina
Danis Renáta
Davidovics Katalin
Dévényi László
Erki Tamás
Falcz Krisztián
Fegyó Rita
Fekete Ákos
Fischl Ákos
Fogarassy Adrián
Füzesi Dániel
Gaál Dorottya
Gábri Tímea
Gajdos Bence
Genáhl Krisztina
Gili Eszter
Grőger Diána
Gyurcsó Renáta
Gyurics Balázs
Hajdu Anita
Hanzély Réka
Hatás György
Herczeg András
Horváth Katalin
Horváth Szabolcs
Hutás Eszter
Ihász Szilvia
Jánosi Petra
Járfás Katalin
Jaskó Edit
Kardos Dávid
Karnitscher Tünde
Kerülő Tímea
Komáromi Lilla
Kőrösi Csenge
Kőrössy Adrienn
Korsós Gabriella
Kovács Balázs
Kristóf Krisztián
Lukács Kinga
Magyar Péter
Márk Edina
Mogyorósi Krisztina
Nagy Balázs Krisztián
Nagy Gábor
Nováki Csilla
Pándy Zoltán
Pápay Bálint
Papp Viktor
Pintye Tamás
Polónyi Andrea
Preiszner Miklós
Rajkó Anna
Réti Krisztina
Rezessy Balázs
Rigó Krisztina
Sallai László
Sándor István
Sátori Ildikó
Siklósi Nóra
Skárta Emma
Solymosi Zita
Spollár László
Strupka Gabriella
Süle Gabriella
Szabó Dóra
Szikszai Bertalan
Szilveszter Patrik
Sztornák Tamás
Tóth András
Tóth Csaba
Vas Zoltán
Wilheim Dániel
Wippelhauser Zsolt

Bennünk nem fogtok csalódni!

A természetismeret iránt érdeklődők közül többen vállalkoztak házi dolgozatok, pályázatok készítésére. Ezekből a munkákból közlünk most részleteket - bizonyítván ezzel a diákság (és a POLIGRÁF) sokoldalúságát. (Meg különben is ez egy tavaszi szám!)

VESZÉLYBEN AZ ÁLLATOK! MIÉRT?

...A közvetlen veszély az állatvilág számára a szennyeződés, az erdők kiirtása és más életterek lerombolása, a vízfolyamok megváltoztatása, a mocsarak kiszárítása és a vegyszerek használata a mezőgazdaságban. A veszélyeztetett állatok listája sajnos egyre hosszabb lesz, és csak kevés olyan faj van, amelyre nyugodtan elmondható, hogy nincs veszélyben. A "Vörös Könyv"-ben veszélyeztetett fajként 350 emlőst, 400 madarat, 193 halat, 138 kétéltűt jelölnek meg. A veszélyeztetett gerinctelenek listája szintén nő, és sok gyönyörű pillangó és kis vízi teremtmény is veszélyeztetett.

...A bálnákat a belőlük készülő különféle termékek miatt; a fókákat és prémes fókákat a bőrük miatt; az elefántokat az agyaruk miatt; a krokodilokat és a nagy kígyókat a bőrük miatt vadásszák. Nemrég a madarakat is erőteljesen vadászták, hogy ellássák a divatáruipart - például több ezer kócsagot pusztítottak el -, hogy elegáns tollaikkal díszítsék a kalapokat.

A tudósok megállapították, hogy a Földön 5-10 millió állat-, növényfaj és különféle mikroorganizmus él, amelyek közül csak 1.5 millió azonosított és osztályozott. Nagyon sok közülük veszélyben van vagy eltűnik, mielőtt bármit is megtudnánk róluk. Ebben az első helyen állnak a trópusi dzsungelek, amelyeket félelmetes ütemben vágnak ki. Ezek igazi otthonai a nem ismert, de veszélyeztetett állatvilágnak. Pl. Afrika, Ázsia és Dél-Amerika dzsungeleiben sok veszélyeztetett majom él. A kipusztulásukért elsősorban az ember a felelős. A szennyezettség és az élettér lerombolása tehát nem az egyetlen, ami megnehezíti a túlélést, az értelmetlen vadászat is súlyosbítja a helyzetet.

Ahogy először megjelent az ember a Földön, már üldözte az állatokat azért, hogy élelemhez és a ruházkodáshoz szükséges bőrhöz jusson. Az idő múlásával az ölés módjai mind hatékonyabbá váltak, míg végül már nem a létfenntartás miatt, hanem céltalanul öltek. Ily módon sok állatfaj néhány évtized alatt kipusztult: a dodo Mauritiusról, a költöző galamb Észak-Amerikából, Steller tengeri tehene a Beringtengerből. Eltűntek az ember üldözése miatt, de ugyanilyen veszély fenyegeti a bölényt, a tengeri vidrát és a tengeri elefánthoz hasonló fajokat. Ezeket az állatokat és több más társukat az utolsó pillanatban mentették meg a vadászatukat tiltó szigorú előírásokkal.

Többé nem szükséges az állatokra vadászni, mivel ma már új technológiával az ember olyan termékekhez juthat, amelyek helyettesítik az állatok által termelteket. Sokféle állatot pedig mesterséges környezetben lehet szaporítani és nevelni. Így többé nem kell kipusztítani egész vad populációkat, amelyek most már zavartalanul élhetnek.

Pekarik Éva - KáOsz -

Udvarlás és párosodás az állatvilágban

Az élővilágban a szaporodásnak sokféle módja van, a legelterjedtebb a nemi úton történő: a faj egyedei speciális sejteket, ivarsejteket termelnek, és a párosodás során ezek egyesülnek. A keletkező sejtből, az ún. zigótából fejlődik ki az új állat.

Az állatok túlnyomó többségében a faj két különböző egyedből, hímből és nőstényből áll. Ezek lehetnek nagyon különbözőek (ivari diforminizmus), vagy annyira hasonlóak, hogy csak nehezen lehet őket megkülönböztetni. A nőstények ivarsejtjei, a petesejtek nagyok és kevés van belőlük, viszont a hímekéi kicsik, mozgékonyak és sok van belőlük. Ahhoz, hogy a párosodás megtörténjen, mindkét egyed aktív együttműködése szükséges. Mindkettőnek célja, hogy a zigóta létrejöjjön.

A szaporodás lehet ivaros és ivartalan. Az ivarosodás szaporodás nagyobb változatosságot biztosít, és ezért a változó életfeltételekhez való alkalmazkodást tükrözi. Számos olyan faj él, amely mindkét szaporodási formára is képes, pl. a közönséges vízibolha. Amikor sok a csapadék, az életfeltételek kedvezőek, ivartalanul szaporodik, de amikor egyre kevesebb víz van a pocsolyákban, megjelennek az apró hímek, és szárazságnak ellenálló megtermékenyített zigótákat hoznak létre.

A szaporodási időszakban az ivarérett hímek összemérik az erejüket, és a győztes genetikai anyaga öröklődik át az utódokba. Azok az állatok, amelyek hímjei feltűnő színekkel, tollakkal hirdetik genetikai kiválóságukat, sokkal könnyebben esnek zsákmányul a ragadozóknak, mint a rejtő színű nőstények. Néha a nőstények ingerlik a hímeket a vetélkedésre: az elefántfóka nőstény hangosan ordít, ha egy hím elkezd udvarolni neki, ezzel odavonzza az összes hímet, és csak a legjobbal párosodik.

Gergely Kata - MP -

Papagájom, LUJZI

Körülbelül 5 éve kaptam egy nimfa papagájt. Ő már Magyarországon született, de a szülei még Ausztráliából kerültek hazánkba.

Még kicsi volt, pár hetes. Nem sokáig volt nálunk, mert az anyja nélkül elpusztult.

Pár hónapra rá megkaptuk az egyik testvérét. (Ő él most velünk.) A Lujza nevet még a tenyésztő adta neki, ezért mi már nem adtunk neki másik nevet. Pedig fiú. Ennek ellenére még azt is szereti, ha a nyakát vakargatják.

Színe alapjában szürke, a feje sárga, a fül részénél narancssárga színű. A bóbitája halvány zöldes. A szárnyán egy csíkban a fedőtollak fehérek.

Sokat és nagyon szeret mozogni. Mikor röptetjük a szobában, növényre vagy zörgő újságra, esetleg a fejünkre szállna leginkább. Ha rajta múlna, az összes zöldelő szobanövényt lekopasztaná.

Az újságpapírra pedig lyukakat csipked a csőrével, és közben furcsa hangokat ad. Vagy a tanult pár szót ismételgeti.

A legelső szó, amit tanítottam neki, az a "gyere" volt. Ha kirakom a kezem és hívom, akkor odaszáll. És reggelente szokta mondogatni: "Réka, gyere". Sőt, mikor megyek haza, köszön, hogy "szia". A következő kifejezés a "(na) mi van?" volt. Ezt akkor szokta mondani, amikor valami, számára különös dolog történik körülötte: pl. amikor a "speizből" kivesszük és hirtelen lesz világosság számára (ott bent semmilyen világosság nincs). Hétvégére szokta anyu lerakni oda, mert zavarja, hogy 5-6 óra között elkezd élesen csipogni, ha világos van, és nem mozog körülötte semmi. Nem sűrűn tudja elviselni, ha csönd van és minden mozdulatlan. Elég neki, ha a rádió szól. Ha ritmusos zenét hall, tipeg rá és bólogat. Néha furcsa viselkedésén jókat mulatok magamban.

Amikor az asztalnál eszünk és ő ezt látja, nem nyugszik addig, amíg nem kap belőle ő is. Imádja a főtt, puha és nyers zöldségeket is. Két dolgot nem eszik meg: a húst és a piros színű dolgokat (pl. cseresznye, dinnye).

Ezt még nem sikerült megfejtenem, hogy miért, ugyanis elviekben (a könyvekben) a papagájok szeretik a répát, almát. Ő ezeket nem eszi meg. Viszont az almát a piros héja nélkül jóízűen megeszi.

A puha, főtt tésztát, krumplit, zöldséget úgy eszi, mint kacsa a nokedlit.

Ha nagyobb darabot kap, mutogatja az egyik lábával és úgy emeli a csőréhez. Ha kisebb darabot kap és az leesik, utána siet és addig nem marad nyugton, amíg meg nincs.

Ezeket mind a mag adagja mellé kapja A magokat csőrével feltöri és úgy eszi meg a belsejét. Ha megpucolva adok neki egy szotyola magot, ő azt is előbb megpróbálja kibelezni.

Mikor látja, hogy az etetőjében kevés a mag, takarékoskodik. Ám ha sűrűn töltjük neki, annyit eszik, amennyit nem szégyell (így is 8 dkg).

Hát ilyen az én kis Lujzim, mint papagáj!

Ich Réka - Ügyosztály -

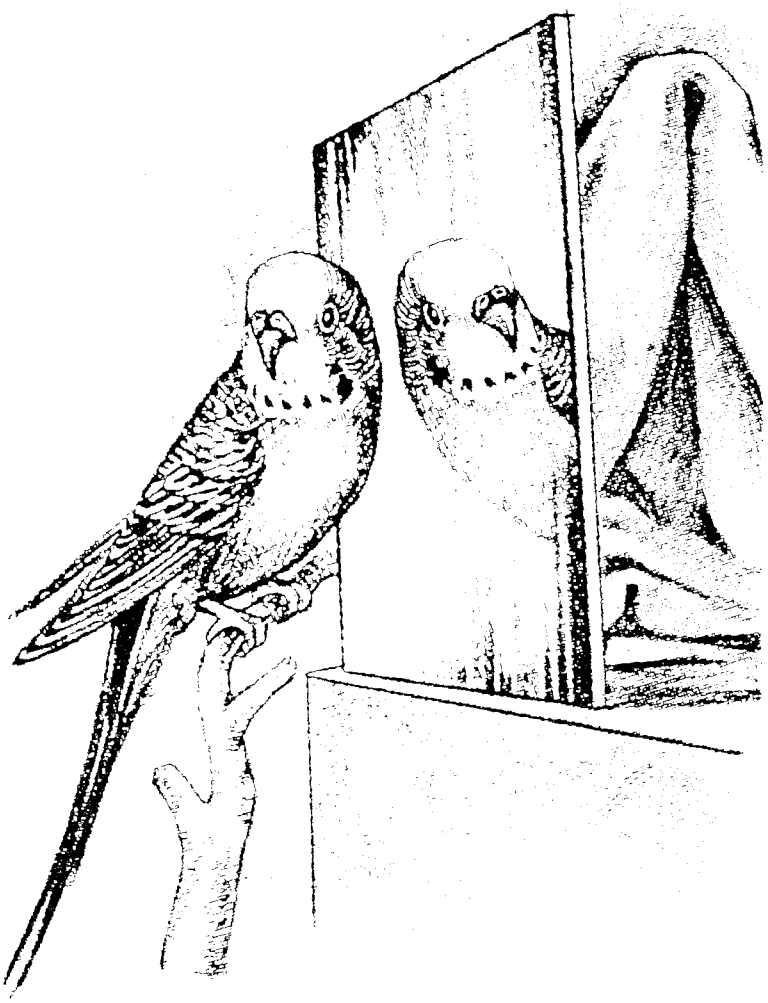

LUJZI

A KUTYÁKRÓL

...A század elején I. M. Szecsenov, majd I. P. Pavlov kutatásai derítettek fényt számos olyan összefüggésre, amelyek a magasabb rendű idegtevékenységet jellemzik.

Pavlov feltételes reflex tana - de különösen munkamódszere: a "steril", a külvilág ingereit kizáró milliőben lefolytatott, abszolút mértékben egzakt kísérlet - nagyon sokat adott a kutyatanítás módszertani fejlődésének.

...Ma a munkakutyákat olyan feladatok elé állítják, a kutyák olyan zavaró tényezőkkel találják szemben magukat, amelyekre pusztán a reflexelmélet alapján nem lehet felkészíteni őket.

A kutya nem "ingerválasz-automata". Előfordulhat, hogy a környezetből való ingerre nincs "kedve" válaszolni. Máskor meg olyan ingert keres, amelyre szívesen válaszolna. Ez azt bizonyítja, hogy a viselkedést a belső állapot is meghatározza. A szervezet belső állapotát a késztetések, a motivációk jellemzik. Ezek különféle tényezők lehetnek: éhség, szomjúság, gazda utáni vágy, harag, kíváncsiság, szexuális vágy, harci kedv, kereső kedv, stb.

Az indíték vagy motivációs tényező biztosítja a kutya számára, hogy egy adott helyzetben előzetes tapasztalás (tanulás) nélkül is a helyzetnek megfelelően viselkedjen, pl. ilyen az ösztönös anyai viselkedés kiváltódása már az első elléskor.

Az ösztönös viselkedés ösztöncselekvésekből - célirányos (de nem céltudatos) mozgások sorozatából - áll.

A kutyahűség az ember és a kutya kapcsolatában alapvető tulajdonság. Magában foglalja az érzelmi kötődést az emberhez, a csak egy emberhez, a gazdához.

A hűség a falkaélet velejárója. A kutya tisztán falkaállat, viselkedése falkakereső tendenciájú (allelomimetikus). A kutyakölykök kötődnek az anyához és a felnőtt falkatársakhoz is. Az ember-kutya kapcsolat is falkakapcsolat a kutya részéről. A kutya a gazdát (családját), házát (a saját és a falka területét) megvédi az idegenekkel (más falka tagjaival) szemben. A falkatagot és a falka közösségét természettől fogva megillető védelem a gazdát is megilleti. A társhoz való vonzódást a falkához való kötődés motiválja. Ez az alapja az emberrel való kapcsolatkeresésnek is. Az elhagyott kóborkutyák sóvár szemű - sokakat megijesztő -, makacs emberkövetése is erre a mechanizmusra vezethető vissza. Konrad Lorenz szerint: "A kutya számára a gazda testesíti meg az anyát, majd a falkavezért. A két fő motívum: a domináns egyed, a "vezér" és a falka - a gazda - személyében öltt tárgyi valóságot a kutya számára"....

Leszák Melinda - MP -

MEGFIGYELÉSEK EGY ARANYHÖRCSÖGRÔL

Étkezés és étkezési szokások

A hörcsögöm reggelente zöldséget, gyümölcsöt, lédús táplálékot kap. Esténként pedig magvakat és vitamintablettát eszik. Inni, bármilyen érdekes is, nem iszik, ezért van szükség a lédús táplálékokra. A lédús ételek közül a retket, a hagymát, az erőspaprikát, a burgonyát és a citromot nem szabad az állatnak adni, mert ezek az állat pusztulását okozhatják. A vitamintablettát hörcsögöm rendkívül nagy élvezettel fogyasztja. A lédús ételek közül a sárgarépát, a narancsot, az almát és a paradicsomot kedveli a legjobban. A tejtermékeket is nagyon szereti, főleg a sajtot eszi szívesen. Az édességet is nagyon kedveli, különösen a csokoládét.

Általában a megkapott ennivalót a pofazacskójába gyömöszöli, vagy a szájában fogva viszi el az egyik sarokba, ahol elrejti, s így egy kis éléskamrát teremt. A pofazacskójába tömött táplálékot kiszedi. Jórészt minden táplálékot a szájába vesz, még ha nem is eszi meg rögtön, mert a nyála tartósítószert tartalmaz, s így tartósítja a romlandóbb ételeket.

Az elrejtett ételeket gondosan letakarja a forgáccsal, hogy ne lehessen észrevenni. Mikor megéhezik, felnyitja az élelemtartalékot, s kiemeli szájával a kívánt élelmet, melyet a két mancsa közé vesz, és a hátsó lábaira állva, kicsit előregörnyedve eszeget. A lédús gyümölcsöket és zöldségeket gyorsan, szinte kapkodva eszi meg.

Mosakodás, hangadás

A hörcsögök sokszor mosakszanak, ez egyrészt azt mutatja, hogy az állat nyugodt, másrészt, hogy tisztálkodik. E műveletet napközben sokszor elvégzi. Felébredés után, kézbevétel után és amikor visszahelyezem megszokott életterébe. Először az elülső mancsait mossa meg, majd ezek segítségével az arcát, füleit, nyakát. Ezek után folyamatosan halad hátrafelé, közben szőrének minden részét megtisztítja.

Sokan azt mondják, hogy a hörcsögöknek nincs hangjuk, hogy nem adnak hangjeleket. Ez nem így van, gyakran adnak hangjeleket, csak nagyon halkan teszik. Azt tapasztaltam, hogy ha a fülemhez közel teszem az állatot, akkor halkan lehet hallani valami kis makogásszerű hangot.

Almásy Éva - MP -

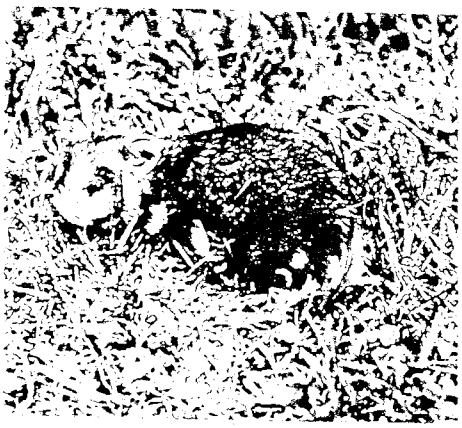

A nyolclábú vadász

Alig másfél centiméter nagyságú, de félelmetes ragadozó: a saját magánál tízszer nagyobb halat is képes elejteni. A Dolomedes triton nevű vízipók a világ egyik legkülönösebb víz alatti vadásza. Kedveli a sűrű vízinövényeket, vadászterülete általában a sekély parti víz, a folyó vagy kisebb tó napos partszakasza. Ehhez még az is kell, hogy a víz tiszta és az áramlás gyenge legyen. A Dolomedes triton sok helyen fordul elő Európában, de megtalálható Ázsiában és a Föld távolabbi tájain is. A pókok között nomádnak számít, nem készít téli búvóhelyet, a hideg beálltával már nem vadászik, hanem tartalékaiból él. Amint közeledik a tavasz, felfedező útra indul és vadászterületet választ. A megfelelőnek talált folyó vagy tó közeléből azután nem is távozik, hanem lesi a zsákmányt. Vadászatát gondos előkészületek előzik meg. Selymes szálakat bocsát ki, azokból szőcsapdát az esetleges támadók ellen, ugyanakkor maga számára is búvóhely ez, ahova veszély esetén elrejtőzködhet. Lesimítja hosszú lábain a szőröket, valósággal lenyalja, akár a mosakodó macska. Ezután egész testét bevonja nyálával, ez az előkészület hozzátartozik az eredményes vadászathoz.

A vízipók előkészületei körülbelül húsz percig tartanak. Ezután a vízi vadász készen áll a zsákmányszerzésre: lemerül, gondosan megkapaszkodik hátsó lábaival egy part menti növényben. Nyolc szeme van ugyan, látása mégis gyenge. Inkább első két lábát használja tapogatóként, ezekkel érzékeli a víz legfinomabb rezdülését is, ha zsákmánynak való közeledik. Teljesen beleolvad környezetébe és mozdulatlanul várja a gyanútlanul úszkáló zsákmányt. Villámgyors mozdulattal ráveti magát az érkező rovarra, de ez számára étvágygerjesztő előétel. Sok élelemre van szüksége, és mivel zsákmányát mérgező, bénító szúrásával öli meg, saját testénél jóval nagyobb halakat is képes elejteni. Mérge azonnal hat, a megbénult halat kivonszolja a partra. Ez mutatja, hogy testméreteihez képest mekkora ereje van. A szárazra vonszolt halat kényelmesen elfogyasztja - a gondos vadászati előkészületeket akkor ismétli meg, ha ismét megéhezik.

Pekarik Éva -KáOsz -

KORUNK ÉS A TERMÉSZET ÁTALAKULÁSA, TERMÉSZETVÉDELEM

Az élő szervezetek rendkívül alkalmazkodóképesek. Az egyes fajok olyan ütemben fejlődnek, amely lépést tud tartani a legtöbb geológiai és éghajlati változással. Az ember megjelenése utáni időszakban szintén hasonló alkalmazkodóképességről tett tanúságot. Később nem várta meg, míg anatómiai felépítése sok-sok nemzedék során megváltozik, hanem megváltoztatta környezetét.

Elkezdte alakítani a földet, amelyen élt, és módosítani azokat az állatokat és növényeket, amelyektől a megélhetése függött. A vándorlások során befogták és háziasítani kezdték először a juhokat és kecskéket, majd a szarvasmarhát is. Ahogy teltek múltak az évszázadok, egyre több állatot szelidítettek meg, és elkezdték válogatva tenyészteni őket, hogy a legmegfelelőbb fajtát hozzák létre.

Ugyanabban az időben, amikor az ember uralma alá hajtotta az állatokat és megváltoztatta őket, ugyanezt tette a növényekkel is. Szelektálta a magokat, a vetéshez félretette a legjobbakat. Ahhoz, hogy a magokat elültessék, meg kellett tisztítani településeik körül a földet, ki kellett vágniuk a fákat, ki kellett irtaniuk a bokrokat, hogy biztosítsák növényeiknek a teret és a fényt.

Az országoknak együtt kell működniük, hogy hatékony legyen a természetvédelem. Az okok és okozatok láncolata, hogy hiába védte egy ország a vándormadarak költőhelyeit, ha egy másik országban lelövöldözik őket, amint téli szálláshelyeikre repülnek. A tavak nem maradnak teli hallal, ha a vízszennyeződés megakadályozására mindent megtesznek az ott élő emberek, de egy másik országban mérgező gázok kerülnek a levegőbe és savas esők hullanak néhány nap múlva, onnan több száz kilométerre.

A világ egyik legnagyobb természeti erőforrását az óceánok alkotják. Az óceánok vize is egyre szennyezettebb, az olajszállító hajók balesetei, a tengeri olajfúrótornyok működése miatt. Az óceánokat nem szabad mérgeink szemétlerakóhelyéül használni. A halászatot is szabályozni kell, hogy ne forduljon elő túlzott lehalászás.

A világ második legnagyobb erőforrását a trópusi erdők alkotják. Fatörzseik anyaga minden fafajta közül a legértékesebb. Évszázadokon keresztül erdészek termelték ki, néhány évig nem tértek vissza arra a területre, időt hagytak az erdőnek, hogy magához térjen. Napjainkban a gépesítés következtében a dzsungel gyorsabb ütemben pusztul, mint valaha. Amikor az erdőt kiirtják, a fák gyökerei nem tartják többé össze a talajt, így a heves esők elmossák, a föld pedig termőtalaj nélküli sivataggá válik. Állatai, növényei a semmibe vesznek.

Át kell gondolni, hogy mit lehetne tenni a természet védelméért.

Az erdők füves pusztákká alakultak, a szavannákból sivatagok lettek, a folyótorkolatok eliszaposodtak és elmocsarasodtak, a jégsapkák előrenyomultak. Bármilyen gyorsak is voltak ezek a változások, az állatok és növények mindig képesek voltak reagálni rájuk, így szinte mindenütt fenn tudták tartani a termékenység folyamatosságát. Most viszont olyan gyors változások történnek, melyekhez az élő szervezetek ritkán tudnak alkalmazkodni. Nem szabad olyan intenzíven kizsákmányolni a természetes állat- és növényállományt, hogy képtelenek legyenek a megújulásra, és eltűnjenek.

Nem szabad olyan durván megváltoztatni a Föld arculatát, hogy megzavarjuk azokat a folyamatokat - a levegő oxigéntartalmát, a tengerek termékenységét -, amelyek az életet fenntartják.

Meg kell tenni mindent, hogy megőrizzük a Föld állatainak és növényeinek sokféleségét. Amennyire tudjuk, a mi bolygónk az egyetlen hely a világegyetemben, ahol élet van, és az élet további folyamatos létezése a mi kezünkben van.

Lázár Zsuzsanna - VV -

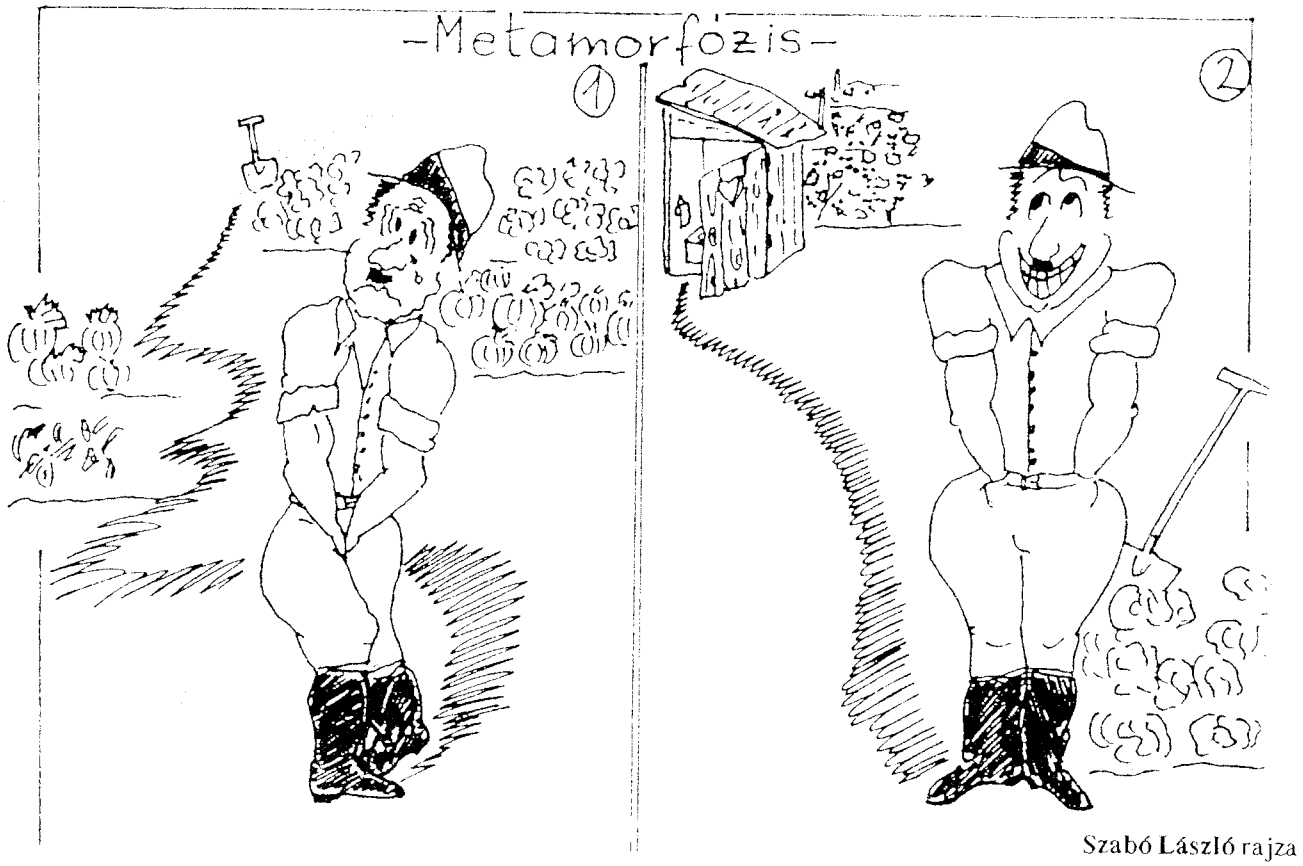

Szabó László rajza

A LÉGKÖR SZENNYEZŐDÉSEI

1974-ben kimutatták az ipari társadalom három, eddig ismeretlen környezeti hatását, mégpedig az ózonpajzs kilyukadását, a savas esőt és a műanyagok előállításából származó vinil-klorid megjelenését.

1976: A tudósok valószínűnek tartják, hogy a szórópalackok hajtógázai károsíthatják a sztratoszféra ózonrétegét. Ezek az anyagok a légkörben felhalmozódnak, felkerülnek a sztratoszférába, ahol az UV sugárzás hatására a kloro-fluoro-szénhidrogének (hajtógáz) molekulái széthasadnak. Ennek következtében klór válik szabaddá, ami szétbontja az ózonmolekulákat. Az ózonveszteséget (ózonlyukat) 1974-75-ben figyelték meg először az Antarktisz fölött. Ha nem sikerül gátat vetni a folyamatnak, és a lyuk tovább növekszik, veszélyes módon megváltoztathatja az UV sugárzás egyensúlyát.

Ha nem juttatunk több pusztító hatású szennyező anyagot az atmoszférába, akkor az ózonréteg 20-30 év alatt újra kialakul.

A vulkánkitörések következtében klóratomok és szilárd részecskék kerülnek a sztratoszférába. Mindkettő elősegíti az ózon leépülését.

Ami az üvegházhatást illeti, azzal más a helyzet. A légkör szén-dioxid tartalma évente 0.4 ezrelékkel nő. Ez a csekély növekedés okozza azt az általános felmelegedést, amit üvegházhatásnak is szoktak nevezni. A kitörések a sztratoszférában felmelegedést, az alsó atmoszférában lehűlést okoznak. Ez a hatás némileg csökkenti az ember által okozott hőmérsékletemelkedést.

Összefoglalva úgy is mondhatjuk, hogy a vulkánkitörések az ózonlyukat növelik, az üvegházhatást csökkentik.

1989-ben Ausztráliában olyan szórópalackokat hoztak forgalomba, amelyeknek tartalmát freon helyett nitrogén juttatja a levegőbe. A legújabb kutatások szerint a Föld körüli ózonréteg felbomlásában jelentős szerepet játszik az a rengeteg klórozott-fluorozott szénhidrogén (freon), amely a szórópalackokból jut a levegőbe. Ezért megpróbálták különféle hajtógázokkal (propán, bután, dimetil-éter) helyettesíteni, de ezek mind gyúlékonyak és vegyileg sem eléggé tiszták az emberi szervezet szempontjából. A legújabb szórópalackokba folyékony nitrogénnel töltött patronokat helyeznek, így ez a gáz szobahőmérsékleten is cseppfolyós állapotban marad a nagy nyomás hatására. Ezeket az apró palackokat a szódásszifonok mintájára gyártják.

A környezetvédők legszívesebben azonnal betiltanák a freongáz használatát, azonban az Európai Közösség csak 1996 január elsejével kívánja beszüntetni ezen termékek gyártását és használatát.

Az ózonlyuk megnövekedett UV sugárzáshoz vezet, és ez ellen nagyrészt védekezhetünk napszemüveggel vagy napvédő krémekkel.

Rékai András - VV -

A VÍZFOLYÁSOK HIDROBIOLÓGIAI JELLEMZÉSE

A vízfolyás a természetes táj különleges eleme, ami a földrajzi változatosság mellett az élővilág változatosságát is okozza. Nemcsak a vízfolyás vizében van a környező szárazföldtől eltérő élővilág, vízparti és vízi növényzet, vízben lebegő és a fenéken élő növények, gerinctelen állatok, halak, kétéltűek, hüllők, vízi madarak és emlősök, hanem a kísérő völgyfenéki tájon is.

Az élőlények különböző csoportulásban, társulásban népesítik be a vizek különböző részeit. Különösen jól megfigyelhető ez a kis vízfolyásokban, ahol a víztömeg, a felületi hártya és az aljzat (bentosz, perifiton) szolgál az élőlények lakóhelyéül. Ezeken az élőhelyeken a csoportok elhelyezkedése és a társulások alakulása a környezeti adottságok és a tagok ökológiai igénye szerint történik.

A folyóvizekben általában 4 nagyobb élettáj vagy régió különböztethető meg: nyíltvíz, parti tájék, mélységi táj, föld alatti vizi táj.

...A folyóvíz kezdete a forrás, a forrástájék, melynek különleges és egyedileg is jellegzetes élővilága van. Az ezt követő szakasz a pisztrángfélék tája, melynek vize gyorsfolyású, hideg, tiszta, oxigénben dús és kevés szerves anyagot tartalmaz. Alatta következik a pénzespér-szint táj, melyben a víz mozgása még élénk, de az esés csökken, így a folyó vonalvezetése kanyargós. A síkságra érve a vizek folyási sebessége csökken, és a pontyfélék tája következik. Ennek legfelső része a márna-szint táj, ezt követi a dévérkeszeg- ill. a lepényhal-durbincs-szint táj. Ez utóbbiban az édesvíz és a tengervíz már keveredik, és ún. félsósvízi élővilág alakul ki.

Hazai vízfolyásaink közül csak néhány patakunk tartozik az első két szint tájhoz. Legtöbb nagy folyónk, közepes és kis vízfolyásunk a pontyfélék tájékába tartozik, ezért ennek élőhelyeit, élővilágát kissé részletesebben tárgyaljuk.

Szabad szemmel is jól látható, hogy a benépesedés a legszegényesebb magában a víztömegben. A sebesfolyású vizekben az élővilág védelmet keres a víz lesodró hatása elől. Sok szervezet kövön vagy más merev aljzaton rögzül, helyenként sűrű bevonatot alkotva. Ez az élő bevonat tulajdonképpen növények és állatok társulása. Aljzatként szolgálnak a mederben levő kövek, ágak, fatörzsek, különböző műtárgyak. Az állatok egy másik része a vékony üledékbe fúrja magát, vagy annak a felületén, felső rétegén tapad meg. Különösen jó védelmet nyújtanak számukra a patakokban az alga- és mohagyepek, továbbá a többnyire itt még gyér makrovegetáció állományok. Az itt élő élőlények számára ideális környezet a tiszta, hideg, oxigéndús, gyors folyású víz.

A gyors folyású részek köves aljzata elsősorban az állatok lakóhelye, de alga- és mohagyepek is borítják azok felületét. Itt elsősorban különböző rovarlárvák, kérészek, álkérészek, szitakötők, recésszárnyúak, kétszárnyúak, tegzesek, felemáslábú rákok, lapos- és örvényférgek, tízlábú rákok és néhány halfaj élnek.

A kisebb esésű, lassúbb vízfolyású szakaszok partjain kevesebb a kő, ezért itt az iszapos, homokos mederben kisebb-nagyobb hínarasok is kialakulhatnak, melyeket a part mentén bokrok ill. fák, keskenyebb, szélesebb erdősávok kísérhetnek. Ezeken az élőhelyeken rendkívül gazdag élővilág alakulhat ki. A nagytermetű vízinövények állományai nemcsak a jelenlétük miatt, de másodlagosan is átalakítják a környezetüket. A víz folyási sebessége ezeken a helyeken többnyire lelassul, a fenéken iszap rakódik le, a pangó részek felszínét békalencse, rucaöröm, békatutaj vagy egyéb növényállományok borítják be. A környezeti tényezők közül ezekre a szakaszokra a speciális vízdinamika, hőmérsékleti és fényviszonyok, továbbá az aljzatban, táplálékellátottságban való gazdagság is jellemző.

A kemény és lágyszárú vízinövényzet kedvenc élőhelye egy sor állatnak, melyek nemcsak a növények között élnek, hanem szárukra tapadva élő bevonatot alkotnak, vagy az aljzaton szabadon mászkálnak. Közöttük igen gyakran találhatók férgek, víziatkák, ugróvillások, vízirovarok, tegzesek, kétszárnyúak lárvái, bogárlárvák, sok halfaj és néhány kétéltű. A vízinövényzet és a bokrok, fák ágai között pedig sok szárazföldi állat tanyázik. A növények alámerült szárai, levélfonákjai fonalas algák, egysejtűek, különböző férgek, evezőlábú és ágascsápú rákok élőhelyei. Ezek az életközösségek többnyire mikroszkópikus méretű élőlényekből állnak, melyek a már említett szabad szemmel is látható állományokkal együtt egységes élőrendszert alkotnak.

A kis vízfolyások partján a mocsári növényzetet és kísérő állatvilágot nedvességkedvelő fajok váltják fel, melyek között már cserjék, bokrok találhatók.

A vízfolyással átszelt erdők szintén fontos tényezők a pataki életkörülmények kialakításában. Kisebb-nagyobb állományai lehetnek itt a fűznek, nyárnak, kőrisnek, égernek. A szárazabb helyeken kökény, galagonya és bodza bokrosok alakulhatnak ki, melyek távolodva a mezőgazdasági kultúráknak, szántóföldeknek adják át a helyüket.

Az erdők lombváltása erősen befolyásolja a fényviszonyokat, ami a kialakuló vízi életközösségek mennyiségi és minőségi változatosságát, a víz oldott oxigén tartalmának erőteljes ingadozását eredményezi. A lombhullás még hathatósabban beleavatkozik a vízfolyás életébe. A lehulló levelekből bőségesen kerül a vízbe is, az áramlás nem szállít mindent tova, így azokból jellegzetes élőhelyek alakulhatnak ki. A lebullott leveleken kialakult életközösség sokban eltér az előzőkben leírt taktól. A külső eredetű szerves törmelék ugyanis általában jóval meghaladja a vízinövényzetből keletkező, pataki eredetű törmelék mennyiségét. Az iszapba kerülő levelek, egyéb növényi maradványok bomlása nagymértékben befolyásolja a patakvíz táplálékforgalmát. Ezért a parti fásítás megváltoztatásával változik az alatta levő mederben az ökoszisztéma is.

A vízfolyás áramló vize állandóan szállít különböző szervetlen és szerves eredetű hordalékot. A nagyobb esésű szakaszokon a hordalék nem ülepszik ki, s a mederfeneket, a benne levő köveket mossa a víz. Ahol az áramlás lassú vagy szinte stagnál, a víz kiejti hordalékát, amely a fenéken halmozódik fel. A hordalék mennyiségének, továbbá a víz szervetlen és szerves anyag tartalmának függvényében aljzat nélküli, abban lebegő társulások, plankton alakul ki, melyet élő mikrohordaléknak is nevezhetünk. A plankton valamennyi víztípus jellegzetes társulása. Szerepük a vízminőség alakításában meghatározó. A baktériumok végzik a vízben termelt, vagy abba kívülről bejutott szerves anyagok feldolgozását, ásványosítását. A fitoplankton algái a szervetlen tápsókat, elsősorban a nitrogén- és foszforformákat veszik fel, és a többi élőlény számára a nélkülözhetetlen oxigént termelik. A zooplankton fajai pedig az előző két életközösség tagjait fogyasztják, de ugyanakkor más élőlények számára (pl. halak) is nélkülözhetetlen táplálékkal szolgálnak. A felsorolt élőlénytársulások létéhez szükséges feltételeket a környezet nyújtja.

Dudás Andrea - KáOsz -

NEURÓZIS

Az iparilag fejlett, magas civilizációjú államokban az orvoshoz forduló betegek mintegy 40-50%-át teszik ki a neurotikusok. Jellemző a neurózisra, hogy az ilyen betegeken a leggondosabb orvosi vizsgálat sem képes sem szerveikben, sem idegrendszerükben szervi elváltozást kimutatni. Régebben az ilyen betegeket "képzelt" betegeknek mondták.

A neurotikusok vagy más néven ideges panaszokban szenvedők egyáltalán nem "képzelik be" betegségüket, hanem fájdalomélményük, betegségtudatuk teljesen ugyanolyan lehet, mint a szervi betegségben szenvedőké. A neurotikusok tehát valóban sokat szenvednek, szenved a családjuk, sőt betegségtudatuk következményeit megszenvedi a társadalom is a neurotikusok munkakiesése miatt. Végül szenved tőlük az elsősorban szervi betegségek kezelésére felkészült orvos is, aki esetleg tehetetlenül áll betegével szemben, mert gyógyszerei, sőt jó szándéka is csődöt mond.

A beteg által érzett (tehát szubjektív) panaszok a könnyebb fáradékonyságtól a teljes munkavégző képesség elvesztéséig minden fokozatot elérhetnek. A beteg szubjektív panaszaihoz objektív, tehát az orvos által is ellenőrizhető szervi működésváltozások is társulhatnak. Zavart lehet pl. a vérkeringés, a légzés, az emésztés, a nemi szervek működése.

A neurotikus emberek tehát jelentős többségükben elérik a legmagasabb emberi életkort, csak éppen sokat szenvednek és panaszkodnak ez idő alatt.

A neurózist kiváltó okok között valószínűleg szerepel - de csak hajlamosító tényezőként - az örökletes idegrendszeri adottság, tehát a fokozottan érzékeny idegrendszer. Lényeges azonban a környezet, a félelmet okozó élmények gyakori, halmozott, hosszantartó ismétlődése.

Pl.: A munka és a család mellett a jó, átlagos képességekkel rendelkező férfi nem tudott eleget tenni tanulási kötelezettségeinek. Két rosszul sikerült vizsga után a balsikert annyira szívére vette, hogy mindannyiszor remegés, verejtékezés fogta el, ha az egyetem közelébe ért. A remegés és a verejtékezés akkor sem maradt el, amikor végre kész diplomával nem az egyetemre, hanem munkahelyére lépett be. Nem vitás, hogy ez esetben az emberi teljesítőképességet meghaladó követelmények vezettek neurózishoz. Ez egyébként korunk egyik leggyakoribb neurotizáló tényezője.

A szeretetteljes családi légkör, a dolgok összefüggéseinek türelmes, az életkornak megfelelő magyarázata viszont biztosan hatásos eszköz a neurózis megelőzésére. A szülők és a pedagógusok ne támasszanak túlzott követelményeket a tanuló gyerekekkel szemben.

Oláh Kinga - MP -

ÁLMOK, ÉDES ÁLMOK

Kedves Herczog Anita!

Örömmel tudatom veled,
hogy álmaid "iskolája" létezik!
Bármilyen képzettségű embert felvesznek,
és még nem járt le a jelentkezési idő!
Jelentkezz minél hamarabb!
Cím:
Országos Ideg- és Elmegyógyászati Intézet,
Budapest, II.
Hűvösvölgyi út 116.

Örökké lelkes híved:

Bratina Steve

VAKARCS

(regényrészlet)

...Az egész úgy kezdődött, hogy felfedezték az 1950-es években a géneket, azok mibenlétét, működését. Nem sokkal később rájöttek, hogy mutációkkal vagy mesterséges génekkel meg lehet változtatni az élőlényeket mindenféle szempontból. És a mi áldott, honvédő hadseregünk rögtön lecsapott az ötletre. Kitalálták, hogy olyan katonákat kell létrehozni, akik elpusztíthatatlanok. A tudósoknak se kellett több, egyfolytában ontották a jobbnál jobb ötleteket. Egyszer aztán a parancsnokság megelégelte a sok dumálást, és látni is akart valamilyen eredményt azért a töménytelen sok pénzért, amit befektetett.

A kutatók emberekkel nem mertek kísérletezni, erkölcstelennek tartották. Majmokkal, zsiráfokkal, meg még ki tudja, mi mindennel próbálkoztak, nyilván amiatt, mert ezek az állatok erősebbek, mint az ember. Csakhogy a majmok szervezete nem fogadta be az emberi agyat.

Ekkor került valamelyikük kezébe a Csillagok Háborúja című film forgatókönyve, és máris csak robotokat akartak létrehozni. Sikerült is, csakhogy a túlzott méretű életműködést fentartó berendezések miatt gyakorlatilag mozgásképtelenek voltak ezek az alkotások. Meg túl kevés volt az energiájuk. Ezért aztán az egészet hagyták a fenébe. Inkább azzal próbálkoztak helyette, hogy fémvázas, távirányítható műembereket hozzanak használható állapotba. Az elgondolás jó volt: egy "ember", akinek titán csontjai vannak, az izmok helyén pedig csupa genetikailag megnagyobbított szívizomszövet, 2 db szív, a szeme helyén pedig egy sas szeme! A többiről már nem is beszélve. Nem is volt olyan kivitelezhetetlen. Eleinte...

De hát ha katona kell nekik, akkor emberi alapanyagra van mégiscsak szükség. Egy héten belül lett vagy ötven ember. Egy részük élt, egy részük hibernálva volt, míg a többiek formalinban úszkáltak. Valószínűleg a parancsnokság egyszerűen kinyíratta azokat a szerencsétleneket. Pfújj de undorító! De legalább volt miből dolgozni.

Ám az emberek, akik elkészültek, életképtelenek voltak. A tudósok nem fordítottak kellő figyelmet az elmére. A "végtermékek" ugyanis megőrültek. Az új szervezet befogadta ugyan az agyat meg a többi belső szervet, és elméletileg működött is, csakhogy a felhasznált agyakkal nemegyszer megtörtént, hogy valami miatt teljesen leépültek. Akik életben maradtak, azok egy része meg megőrült, általában azért, mert nem tudták megemészteni, hogy mit csináltak belőlük.

Ekkor - mint a Robotzsaru című filmben - a kutatók megpróbáltak olyan agyakat keresni, amik valamilyen szenvedély rabjai voltak. kísérleteztek a dohányzóktól a szerencsejátékosokig mindennel, de csak a kábítószerfogyasztóknál jelentkezett használható eredmények. Minél nagyobb feladatot adtak nekik, annál több kábítószerre volt szükség, és egy idő után kábítószertúladagolásban pusztultak el.

Meg más gond is adódott. Amikor rájuk tört szenvedélyük, szó szerint mindenre képesek voltak egy kis élvezet érdekében. Ez harmincöt emberbe került. Akik pedig, hogy életben maradjanak, állandóan kaptak egy mimimum adagot, azok egy idő után ellustultak, hisz úgy is megkapták azt, amire vágytak, ha nem tettek semmit.

Na erre aztán végre-valahára eszébe jutott valakinek, hogy önkénteseket kellene átalakítani. Mindig is voltak sznobok és egyéb hasonló betegségben szenvedők, így ez sem okozott komolyabb gondot. Végül is az eredmény egész elfogadható lett.

Hogy elkerüljék a felelősségrevonást, egyszerűen megkérdezték őket: na, mi szeretnél lenni? Ez roppantul tetszett nekik, annak ellenére, hogy jó páran belehaltak.

A vezérkar is meg volt elégedve: végre valami, ami nem ember, nem állat, és - ami a legfőbb - engedelmeskedik! Így születtek meg a vakondemberektől kezdve a kígyófejű lovakig a legkülönbözőbb élőlények, és mindbe emberi agy került.

A legnagyobb sikere a madárembernek volt. Úgy nézett ki, mint egy normál ember, ami három méter körüli magasságával az igazi madarakat is lefőzte. Volt szárnya, meg farka, de ami a gondot jelentette, hogy túl sok mellizomra volt szükség. Útban volt, nagy volt a légellenállása, stb...

Aztán nem sokkal később megszületett a továbbfejlesztett változat, ami olyan körülményeket is kibírt, amit még a gépek is csak nehezen viseltek el. Tulajdonképpen a vezérkarnak ez volt az eredeti célja. Ez úgy nézett ki, mint egy elfajzott sas, csak a testformája haléra emlékeztetett, és pikkely-tollszőr borította. És volt egy különleges tulajdonsága: át tudott változni. Ha a tudósok közölték vele, hogy elég a leopárdokat nevetségessé tevő 160 km/h-s sebességből, mostantól a delfineket előzze meg a víz alatt ugyancsak 160-nal, akkor az félrevonult két-három hétre, és utána nem lehetett ráismerni. Legalább 5 méterrel hosszabb lett, teljesen áramvonalas, tükörsima bőrrel. Ez szinte hihetetlen, ilyen csak a mesében van - mondták hitetlenkedve. Pedig igaz volt.

Egy pici bökkenő azért akadt. Hihetetlenül sok tápanyagra volt szüksége ahhoz, hogy átépítse saját magát. De amennyi energiája volt, azzal takarékoskodott. Mielőtt átépítette magát, gondosan kiszámolta, hogy mit milyenné alakítson. Semmit nem bízott a szerencsére, pontosan tudta, mit várnak el tőle a gazdái vagy a körülmények...

Nagyon ígéretesnek látszott a kísérlet kimenetele, amikor váratlanul az egész állomány elpusztult. Kiderült, hogy a szörny az egyik átváltozásnál (amikor azt kísérletezgették, melyik vírus okoz benne kárt) olyan anyagot fejlesztett ki saját magában, ami minden vírust elpusztított. Ez egyszerűen hihetetlen! Tökéletesen immunis, a vegyi fegyverek egyáltalán nem hatottak rá, még a savak sem oldották a húsát olyan gyorsan, hogy ne tudta volna pótolni az elmart részt. Az emberiség már-már áldozatául esett az AIDS-nek, a ráknak és egyebeknek, amikor ez az izé kivegyészkedte magában az ellenanyagot! De ó balsors! Az új sejtnek mintha kicsit erősek lennének a tulajdonságai. Mindent megtámadott, ami nem

saját maga volt. És ugyanúgy szaporodott, mint a hagyományos sejtek.
Ez az átkozott sejt fölzabálta a prototípust! Szó szerint. Valami genetikai hiba csúszhatott az új "antivírusba", mert szépen lassan - kb. 4 perc alatt - eltűnt agyának jó része, majd 3 óra leforgásán belül - gyorsabban a bomlasztó bacilusoknál - eltűnt a test. Máig nem tisztázott, honnan volt ennyi energiája. A közvetlen környezetben a hőmérséklet 40 Celsius fokkal emelkedett. A szag nélküli (később már rohamosan szagosodó), gennyre emlékeztető kupac 150 kg-ot nyomott.
Gondot okozott az eltüntetése, ezért megpróbálták lefagyasztani, de a vírus(?) zavartalanul folytatta ott, ahol elkezdte. Talán cseppfertőzéssel terjedt, mert a hordozó elpusztulását követő fél óra múlva a telepen egyetlen élő organizmus sem volt. Érdekes, hogy az őrök közül nem mindegyik kapta el. (Igaz azonban, hogy nagyon keveset érinteztek a lényekkel; a táplálkozástól az alvásig mindent egyedül csináltak.)
Két nappal később már nem voltak arra utaló jelek, hogy még mindig tevékenykedne a vírus. A sejtszerűség teljesen felszívódott. Amikor a karantént feloldották, megvizsgálták azt, ami maradt belőle, és arra a következtetésre jutottak, hogy tápanyag hiányában pusztult el. Biztosan csak abban a közegben tudott élni, ami a szörnyben uralkodott, vagy csak ott tudott hozzájutni a megfelelő tápanyagokhoz. A lényeg, hogy teljesen eltűnt. A teljes szörnyállománnyal együtt...

Új koncepciók készültek, többnyire sikertelenek. Aztán egyszer csak, mint derült égből a villámcsapás, valakinek zseniális ötlete támadt.
...Az új dolog, amit létrehoztak, gyanúsan könnyen és hamar mászott ki a lombikból. Egy darabig magatehetelenül szemlélte a világot maga körül, majd miután megszokta, kitapasztalta, elkezdett olyan aranyosan viselkedni, mint egy igazi kisbaba. Hihetetlenül gyorsan tanult, és rövidesen alkalmazkodóképességéből is ízelítőt adott. Egyszer a kis falánk magára zárta a hűtőt. Nem elég, hogy sört vedel meg hamburgert eszik, eltérve a megszabott etetéstől, ráadásul - ilyen picin - a minusz 80 fokos hűtőben!
Azt már korábban megtanulta, hogy az ennivalók nagy része a frigóban található, de hogy melyikben, azt már nem tudta. (A laborban ugyanis több hűtő is volt.) Az egyikben a "kölyök" táplálékát tartották, a másikban meg a vegyszereket. Miután már kiitta az utolsó vegyianyagos kémcsövet is, a mérgezésektől legyengülve már nem volt ereje kinyitni az ajtót belülről, és elkezd(het)ett vacogni. Csodával határos módon (vagy nem?) nem fagyott meg. Mindenki nagyon megijedt, nem is annyira a fagy okozta károsodásoktól, mint inkább a vegyianyagok utóhatásaitól.
Ettől kezdve rohamosan növekedett, és úgy megváltozott, hogy a "szülei" latolgatták az esetleges likvidálás esélyeit. Féltek, hogy nem az lesz, mint akit (amit?) akartak. Szerencsére még a likvidálás előtt magára talált, és kisebb jellembeli változásoktól eltekintve maradt a régi. Egészen jó fej lett, nem volt vele több gond. Furcsa szája miatt a beszéddel akadtak problémái, ezért általában jelbeszéddel kommunikált a profokkal. Csöndes volt, mondhatni szerény.
Mindenre megtanították, amit eddig a világon leírtak és fennmaradt. Időnként "levizsgáztatták", és ilyenkor nyerte el a különböző címeket. Így lett a mesterszakács, berepülőpilóta, hegedűművész, stb. Az átlagos szörnyszülöttek az embernél kb. ötször gyorsabban tanultak. Ez a vakarcs még ebben is túlszárnyalt mindenkit, megdönthetetlen tanulási világrekordot felállítva. A jogi egyetem négy éves tananyagát például két hét alatt sajátította el.
Kinézetre egyik elődjére sem hasonlított. Fekete volt tetőtől talpig. Bordázata nem látszott ki, ehelyett feltűnően sok izom domborította testét. Hosszú farka volt olyan recékkel, mint a fafűrész éle. Agytérfogata csupán két és félszer volt akkora, mint az emberé, de valamiben teljesen eltért mindentől, amit eddig az élőlények gondolkodásra használtak.
Az emberben általában mindenből kettő van: vesékből, tüdőből, agyféltekéből. Vakarcsban (mert ez a megszólítás ragadt végül az új szörnyre) ennek egy speciális formája volt megtalálható. Agya egy darabból állt, nem voltak féltekék, sem egyéb felosztási különbségek. A látásnak és a többi érzékszervnek természetesen külön lebenye volt, de feltűnően szoros kapcsolatot tartott a "központi egységgel". Memóriájának méreteiről már volt szó, ehhez nem kell külön kommentár.
Az agyának kifli alakja volt, mint a fejének, egészen a tarkóig tartó nyúlvánnyal. Ez az elrendezés tette lehetővé az olyan neuronkapcsolatok létrejöttét, amik hagyományos agynál nem vagy csak nehezen, és rengeteg idő alatt alakulnak ki...
Mivel a potenciális bevetési helyek száma meghaladta átalakulóképességeinek határait, ezért szükségessé vált, hogy más paraméterekkel rendelkező szörnyeket is létrehozzanak a gyártók. Ennek eredményeként kerültek ki a laborból olyasmik, amiknek a feje hasonlított az alaptípusra, de testfelépítésben, a végtagok számában, méretben, ügyességben és egyéb tulajdonságokban eltértek az eredetitől.
De bármennyire is igyekeztek, Vakarcsot nem sikerült felülmúlni. Azt, hogy volt-e valamilyen para-tulajdonsága, nem tudták. Lehet, hogy csak titokban tartotta, bár a jelek nem erre utaltak. Az embereknél van az úgynevezett hatodik érzék. Mivel Vakarcs élőlény volt, ezért értelemszerűen kutattak nála is hasonló tulajdonságok után, de nem sok eredménnyel. Például amíg az emberek túlnyomó többsége megérzi a rossz dolgok eljövetelét, addig Vakarcs még a vihar közeledtét sem tudta előre, pedig az már inkább a meteorológia hatáskörébe tartozik. Ezzel szemben rendkívül fejlett volt a kombinatív készsége. Ha mondtak neki két egymástól teljesen különböző dolgot, neki a másodperc tört részéig tartott, amíg az ok-okozati gondolkodásmódjával kikövetkeztette a két dolog közötti kapcsolatot. A viharos kísérletet leszámítva minden arra utalt, hogy rendkívül érzékeny a környezeti változásokra. A pszichológiai tesztekből pedig arra jöttek rá, hogy már csak kicsi kell, és a maga ura... Ettől függetlenül, szinte feltűnően jól viselkedett. Már-már képmutatónak tetszett.
Így utólag úgy tűnik, hogy a több éves kísérlet alatt végig az orruknál fogva vezette alkotóit...

Szmöre - VV -

Kedves Olvasó!

Októberben megígértük, hogy az iskolában újabb lapot indítunk, amely az iskolán belüli és kívüli sporteseményekről tájékoztatott volna.
Ez az újság hat lelkes és áldozatkész diák és egy önfeláldozó tanár jóvoltából készült volna el. Sokat dolgoztunk, terveztünk, de állandó halasztások, más egyéb elfoglaltságok miatt a megjelenés egyre késett. A sportújság nem jelent meg, és idén már nem is fog.
De reméljük, jövőre ismét lesznek olyan diákok (mint idén), akik elvállalják és megcsinálják a sportújságot.

Elnézést kérünk:

a "Sportújság" szerkesztősége:

Szabó László
Bucsai András
Fuchs Péter
Récsán Gábor
Meskó Eszter
Kána Zsuzsa

HOLD

I.

Egy rohadt, újgazdag, butikos bunkó meghívott egy sörre. Életemben nem láttam még itt. Meg sehol. Undorító a vodkaszagú mosolya. (Mosoly?) (Műfogsor.) Hát lehet, hogy még vannak emberek, akiket érdekel, kit hívnak meg első látásra. Mindenesetre ennek túl sok volt a pénze. Érdekes, hogy a nagy nemzeti újgazdagoknak mindig zsíros a hajuk. Pfuj. A sör finom. (A maláta egészséges!)

II.

Ilyenkor az ember a frissen szerzett zsákmánnyal megpróbál eltűnni, mielőtt a vadállat tovább torpedózhatná a világban - legalább ebben - való hitét, de azért - mazochista hajlamokra utalva ugyan - még megköszöni gerinces társának a kedvességet, ezzel mintegy tüntetőleg fellépve a destruktív jellemmel szemben, és csak ezután próbál elveszni, el, minél messzebbre, és kortyol. (A maláta egészséges!)

III.

Írek.
(Írok? Most.) Akkor írek. Hegedű, furulya, gitár, népzene, a refrént közösen, hárman vannak az írek, én is éneklem: ("Fine girl you are!"), és még sokan mások; nincsenek kierősítve, és talán jobb: a zene hangulatot csinál, a tömeg jókedvű, sok mosolygó szájat látok, cigarettáznak, söröznek, én is. (A maláta egészséges!)

IV.

Farkasszemet nézek egy tálca szendviccsel. Dél óta nem ettem, vagy akkor sem? - farkasszemet nézek a kiszolgáló lánnyal. Rám mosolyog: "Vennék egyet" - így én. Szalvétával száguld oda hozzám. Választhatok. Az ára ötven forint. A szendvics már a számnál, harapnék, kikaparok egy ötvenest, kicsit megpróbálom kisimítani, bár az illatokkal együtt már legalább ötszázat ér. Hamar elfogy. Öblítek. (A maláta egészséges!)

V.

Szóval ez van. Ez minden. Az élet furcsább, mint az emberek. Egy barátommal beszélgetek erről. Ezekről, ilyesmikről. A fickó, mondjuk, harminc évvel idősebb nálam, mégis megértjük egymást.
Segített most elintézni valamit, amihez pont jól jött az a harminc év. Ő is elmenekült a butikostól, utána kész. Később semmi nem lesz, most dumálunk. Munka, hogy lehet jól megélni, buták a cigányok, regény. Regény? Ő írta pár éve. Még javítgatja, de ki akarja adatni. Megálltam, faggattam. Érdekelnek az ilyesmik. Hogy mikor írtad, milyen apropóból, hány oldalas, meg miről szól, és egyáltalán: hogyhogy regényt írtál?
Hát figyelj. Végül is nem nagy dolog. Mi kell az íráshoz: kell egy kis cigi, egy kis kaja, egy kis bor, egy kis rezsiköltség, telefonravaló, és kész.
Ja.

-fm-

Otto Dix festménye

UGYE TUDJÁTOK, MI LESZ ÁPRILIS ELSEJÉN ?

A HARMADIK NEGYEDÉV MÁSODIK VIZSGANAPJA.

(ÉS EZ NEM VICC!)

A POLIGRÁF A SENKO KFT. TÁMOGATÁSÁVAL JELENIK MEG.

POLIGRÁF
- A Közgazdasági Politechnikum lapja -
- Felelős és tördelő szerkesztő: Jakab Judit -
- Felelős kiadó: Horn Gábor -
- Megjelenik a Közgazdasági Politechnikum sokszorosító műhelyében -
(Budapest, 1096 Vendel utca 3/b)
- 220 példányban -